

**ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ
ПОВРЗАНИ СО РЕГУЛАТИВАТА НА НАРОДНАТА БАНКА ЗА
МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА УТВРДУВАЊЕ НА АДЕКВАТНОСТА НА КАПИТАЛОТ**

I	Тема	Дефиниции
1.	Прашање	Кога ќе биде исполнет критериумот од точката 6 потточка 39) алинеја 3 од Одлуката за значајно вложување на банката во лице од финансискиот сектор?
	Одговор	Критериумот за значајно вложување од точката 6 потточка 39) алинеја 3 од Одлуката е исполнет за вложување на банката во лица од финансискиот сектор (пример: друштво за помошни банкарски услуги, друштво за управување со инвестициските фондови, друштво за управување со пензиските фондови) коишто не се предмет на консолидирана супервизија, согласно со регулативата на Народната банка за консолидирана супервизија, но се предмет на консолидација, согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди коишто важат за банките.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
2.	Прашање	Која е целта на посебните дефиниции за „тековна добивка или тековна загуба“, „добивка на крајот на годината или загуба на крајот од годината“ и „добивка расположлива за распределба“?
	Одговор	Согласно со точката 13 потточка 13.5. од Одлуката, тековната добивка или добивката на крајот од годината (пред да биде потврдена од Собранието на банката) се позиции од редовниот основен капитал на банката доколку ги исполнуваат условите од точката 15 од Одлуката. Тие можат да се вклучат во пресметката на редовниот основен капитал на банката (до донесување одлука на Собранието на банката) само врз основа на добиена согласност од Народната банка врз основа на комплетната документација предвидена во Одлуката. Од друга страна, добивката расположлива за распределба се однесува на добивката по оданочување, потврдена од Собранието на банката и на тековната добивка, коишто ги исполнуваат условите за распределба на дивиденда или плаќање аванс на дивиденда, согласно со Законот за трговските друштва. Овие позиции имаат влијание при утврдувањето дали се исполнети условите за исплата на надоместокот на имателите на капиталните инструменти од редовниот основен капитал (точка 14.7 алинеја 2 од Одлуката) и од додатниот основен капитал (точка 19-а.11 алинеја 1 од Одлуката) и не се позиции од сопствените средства.

	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
3.	Прашање	На кој начин треба да се разграничат побарувањата врз основа на повеќе платен данок согласно со даночната регулатива, коишто треба да се вклучат во одбитната ставка „одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката“ и во одбитната ставка „одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката и произлегуваат од повремени разлики“?
	Одговор	Во одбитната ставка „одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката“, може да се вклучат побарувања како што се побарувањата врз основа на платена аконтација на данок, при што во услови на остварена загуба на крајот на годината, овие побарувања ќе претставуваат одложено даночно средство. Од друга страна, во одбитната ставка „одложени даночни средства коишто зависат од идната профитабилност на банката и произлегуваат од повремени разлики“, може да се вклучат побарувања како што се побарувањата врз основа на повеќе платен данок при пресметката на расходите за амортизација на основните средства. Така, овие одложени даночни средства можат да се јават кога пресметката на расходите, согласно со даночната регулатива, се врши врз основа на пропорционалниот метод, за разлика од пресметката на расходите преку билансот на успех на банката, којашто согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди коишто важат за банките, може да се врши согласно со прогресивниот метод.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
II	Тема	Сопствени средства – општи прашања
1.	Прашање	Дали вложувањата на банката во капитални инструменти на лица од финансискиот сектор, коишто претставуваат одбитни ставки од сопствените средства на банката, се прикажуваат во извештајот за сопствените средства (образец СС) по нивната бруто сметководствена вредност или нето сметководствена вредност?
	Одговор	Вложувањата на банката во капитални инструменти на лица од финансискиот сектор коишто претставуваат одбитни ставки од сопствените средства на банката се прикажуваат во извештајот за сопствените средства (образец СС) по нивната нето сметководствена вредност.
	Датум на објавување на одговорот	23.5.2017

III	Тема	Сопствени средства – редовен основен капитал
1.	Прашање	Дали може согласноста од Народната банка за вклучување капитален инструмент од редовниот основен капитал да се добие во текот на постапката на издавање на инструментот, со напомена дека во моментот кога ќе бидат исполнети условите од точката 14 од Одлуката овој инструмент треба да се вклучи во редовниот основен капитал?

	Одговор	Согласноста од Народната банка за капиталните инструменти од редовниот основен капитал на банката се издава врз основа на комплетна документација од која ќе може да се утврди дека се исполнети условите пропишани во точката 14 од Одлуката, коишто меѓу другото предвидуваат капиталните инструменти да бидат издадени и уплатени во целост. Меѓутоа, во текот на постапката на издавање на инструментот, не е исклучена можноста за постојана комуникација со Народната банка заради соодветно исполнување на условите и комплетирање на бараната документација.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
2.	Прашање	Дали банката може да ја вклучи тековната добивка во пресметката на сопствените средства доколку Надзорниот одбор не донесол одлука за исплата на дивиденда, а стапката на исплата на дивиденда е еднаква на 100%?
	Одговор	Согласно со точката 15 став 2 од Одлуката, во случаите кога Надзорниот одбор не донесол одлука за исплата на дивиденда, тековната добивка или добивката на крајот на годината се намалува за највисокиот износ на дивиденда, утврден врз основа на (1) стапката на исплата на дивиденда од политиката на дивиденди, (2) просечната стапка на исплата на дивиденда во последните три години или (3) стапката на исплата на дивиденда од последната година. Доколку стапката на исплата на дивиденда во кој било од наведените случаи е 100%, банката не може да ја вклучи тековната добивка (или добивката на крајот на годината) во пресметката на сопствените средства.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
3.	Прашање	Дали е доволно изјавата којашто треба да биде потпишана од членовите на Управниот одбор, согласно точката 15 став 5 алинеја 2 од Одлуката, да биде поткрепена со биланс на успех и пресметка за распределба на тековната добивка или добивката на крајот на годината, изработена од стручните служби во банката?
	Одговор	Во прилог на Изјавата којашто треба да биде потпишана од членовите на Управниот одбор можат да бидат доставени билансот на успех и пресметката за распределба на тековната добивка или добивката на крајот на годината, изработени од стручните служби во банката. Целта на оваа одредба од Одлуката е да се добијат податоци врз основа на кои ќе можат да се согледаат сите позиции на тековната добивка или на добивката на крајот од годината, како и одделните плаќања од добивката.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017

4.	Прашање	Дали во пресметката на редовниот основен капитал за следните квартали од тековната календарска година може да се вклучи тековна добивка којашто е помала во однос на тековната добивка за која е добиена согласноста од Народната банка, односно дали износот што се вклучува во редовниот основен капитал може да се коригира само за износот на нејзиното намалување?
	Одговор	Целта на точката 15 од Одлуката е во редовниот основен капитал да биде вклучен само оној износ на тековната добивка којшто е потврден од ревизор. Намалената добивка не би го исполнила овој услов од Одлуката. Исто така, согласно со точката 15 став 7 од Одлуката, тековната добивка за која е добиена согласност од Народната банка, може да се вклучи во пресметката на сопствените средства во следните периоди од тековната календарска година, само доколку добивката остварена до датумот за кој се утврдува редовниот основен капитал е поголема од износот на тековната добивка за која е добиена согласноста од Народната банка.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
5.	Прашање	Што се подразбира под терминот „вложувања на банката коишто вештачки ги зголемуваат нејзините сопствени средства“?
	Одговор	Терминот „вложувања на банката коишто вештачки ги зголемуваат нејзините сопствени средства“, генерално ги вклучува сите директни, индиректни и синтетички вложувања на банката во капитални инструменти на лица од финансискиот сектор, коишто истовремено имаат вложувања во банката со кои се зголемуваат нејзините сопствени средства. Исклучок од ваквото правило можат да се сметаат директните, индиректните и синтетичките вложувања во капитални инструменти на лицата од финансискиот сектор, коишто банката ги чува за тргување.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
6.	Прашање	Каков треба да биде третманот на вложувањата на банката во капитални инструменти на небанкарски финансиски институции коишто не надминуваат 10% од нејзиниот редовен основен капитал?
	Одговор	Согласно со точката 16 потточка 16.6 став 2 од Одлуката, износот на директните, индиректните и синтетичките вложувања во небанкарски финансиски институции којшто не надминува 10% од редовниот основен капитал на банката се вклучува во утврдувањето на активата пондерирана според ризиците, согласно со главата VI од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
7.	Прашање	Дали во точката 16 потточка 16.10 од Одлуката под „трошоци за данок“ се подразбира данокот на добивка?

	Одговор	Одбитната ставка „трошоци за данок“ од точката 16 потточка 16.10 од Одлуката се однесува на данокот на добивка, доколку не бил соодветно земен предвид при утврдувањето на останатите позиции од редовниот основен капитал (на пример при утврдувањето на износот на добивката на крајот на годината).
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
8.	Прашање	Дали банката може да не го примени исклучокот предвиден во точката 17 став 2 од Одлуката и да ги вклучи позициите од точката 16 потточки 16.3. и 16.7. од Одлуката како одбитни ставки, доколку нивниот збир не го надминува лимитот од точката 17 став 3 од Одлуката?
	Одговор	Одредбата од точката 17 став 2 од Одлуката ѝ дава право на банката самата да одлучи дали овие позиции ќе ги вклучи како одбитна ставка од редовниот основен капитал на банката и притоа ќе користи пондер на ризичност од 0% при пресметката на активата пондерирана според кредитниот ризик или нема да ги вклучи како одбитна ставка од редовниот основен капитал, но притоа ќе користи пондер на ризичност од 250% при пресметката на активата пондерирана според кредитниот ризик. Банката треба да го пропише третманот на овие позиции при пресметката на сопствените средства во своите интерни акти.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
9.	Прашање	Како треба да се пресмета одбитната ставка како резултат на надминувањето на лимитите на вложувањата во нефинансиски институции (15% и 30%), од потточката 16.9 од точката 16 од Одлуката, имајќи предвид дека лимитите за вложувањата на банка дефинирани во Законот за банките се утврдуваат во однос на сопствените средства коишто во моментот на пресметката на одбитната ставка сè уште не се познати?
	Одговор	За потребите на утврдување на износот на одбитната ставка како резултат на надминувањето на лимитите на вложувањата во нефинансиски институции (15% и 30%), од точката 16 потточката 16.9 од Одлуката, сопствените средства на банката се добиваат кога збирот на позициите од точките 13, 19 и 19-д од Одлуката, ќе се коригира за регулаторните усогласувања од точката 19-ж од Одлуката и ќе се намали за одбитните ставки од редовниот основен капитал (со исклучок на износот на надминувањето на лимитите на вложувањата во нефинансиски институции), додатниот основен капитал и дополнителниот капитал.
	Датум на објавување на одговорот	3.7.2017
10.	Прашање	Дали Надзорниот одбор на банката треба да ги разгледа извештајот за извршената ревизија, односно извештајот за проверка на меѓупериодичните финансиски информации пред тие да се достават до Народната банка за потребите на издавањето на согласноста од точката 15 од Одлуката?

Одговор	Иако во точката 15 од Одлуката не е предвидено задолжително барање Надзорниот одбор да ги разгледува извештаите/писмото пред да се достават до Народната банка за потребите на издавањето на согласноста, сепак, имајќи ги предвид одредбите од ставот 3 алинеја 3 од оваа точка, Надзорниот одбор на банката би требало да ги разгледа извештаите/писмото од ревизорот.
Датум на објавување на одговорот	27.9.2017

IV	Тема	Сопствени средства – додатен основен капитал
1.	Прашање	Дали и во кои случаи банката би била должна постојано да поседува обични акции во износ којшто е доволен за претворање на инструментите од додатниот основен капитал во капитални инструменти од редовниот основен капитал, согласно со точката 19-б став 5 алинеја 1 од Одлуката?
	Одговор	Оваа одредба од Одлуката се однесува на случаите кога при настанување на критичниот настан е предвидено претворање на капиталните инструменти од додатниот основен капитал во позиции од редовниот основен капитал. Доколку е предвидено претворање на овие инструменти во обични акции, потребна е соодветна одлука од Собранието на банката за издавање обични акции најмалку во ист износ како и капиталните инструменти од додатниот основен капитал. Оваа одлука треба да биде донесена во исто време со донесувањето на одлуката од Собранието на банката за издавање капитални инструменти од додатниот основен капитал.
	Датум на објавување на одговорот	20.1.2017
2.	Прашање	Што се подразбира под: (1) однос на претворање и максимален дозволен износ којшто може да се претвори во инструмент од редовниот основен капитал или (2) распон во рамките на кој инструментот од додатниот основен капитал ќе се претвори во инструмент од редовниот основен капитал, имајќи го предвид движењето на цените на инструментите, согласно со точката 19-б став 2 алинеја 3 од Одлуката?
	Одговор	Целта на барањето од точката 19-б став 2 алинеја 3 од Одлуката е во договорот за капиталните инструменти коишто се дел од додатниот основен капитал да биде определен соодносот при конверзијата, односно претворањето на капиталните инструменти коишто се дел од додатниот основен капитал во инструменти од редовниот основен капитал. Притоа, задолжително се наведува односот на претворањето и максималниот дозволен износ којшто може да се претвори во инструменти од редовниот основен капитал или распонот во рамките на кој ќе се изврши претворањето.

		<p>Односот на претворање треба да определи колку единици капитални инструменти од редовниот основен капитал ќе се добијат за една единица капитални инструменти од додатниот основен капитал, додека максималниот дозволен износ којшто може да се претвори во инструмент од редовниот основен капитал може да се изрази како максималната вредност на капиталните инструменти од додатниот основен капитал што може да се претвори во инструменти од редовниот основен капитал, имајќи ја предвидцената на капиталните инструменти.</p> <p>Наместо односот на претворање и максималниот дозволен износ којшто може да се претвори во инструменти од редовниот основен капитал, во договорот за капиталниот инструмент од додатниот основен капитал може да биде определен распонот во рамките на кој инструментот од додатниот основен капитал ќе се претвори во инструмент од редовниот основен капитал, имајќи го предвид движењето на цените на инструментите.</p> <p>На пример, банката би можела да определи распон (од - до) на пазарната цена на капиталните инструменти од редовниот основен капитал (акции), којшто би служел како основа за утврдување на односот на претворање на инструментот од додатниот основен капитал во инструмент од редовниот основен капитал. Ова ѝ дава можност на банката да определи различни соодноси на претворање во зависност од цената на инструментите (на пример: доколку на датумот на конверзија цената на акцијата падне под долната граница, односот би бил 1:10, доколку на датумот на конверзија цената на акцијата е над горната граница, односот би бил 1:1 и друг соодветен сооднос доколку на датумот на конверзија цената на акцијата е во рамките на утврдените граници). Наместо определување на распонот на пазарната цена на капиталните инструменти од редовниот основен капитал, банката може да определи и распон на пазарната цена на капиталните инструменти од додатниот основен капитал, со соодветно утврдување на соодносот на претворање (обратно од претходниот пример). Користењето на распонот на пазарната цена на капиталните инструменти од додатниот основен капитал би било соодветно доколку станува збор за инструменти коишто имаат пазарна цена (на пример: хартии од вредност со кои се тргува на берза или на друг официјален пазар).</p>
	Датум на објавување на одговорот	5.12.2017
3.	Прашање	Колкав е вкупниот износ на инструментите од додатниот основен капитал којшто може да се отпише доколку банката предвидела отпис, односно намалување на вредноста на главницата на инструментот од додатниот основен капитал, по настанувањето на критичниот настан?

	Одговор	Согласно со точката 19-б став 3 од Одлуката, износот на капиталните инструменти од додатниот основен капитал којшто би се отпишал ќе зависи од висината на главницата на инструментот на денот на случување на критичниот настан. Имено, доколку целиот износ на главницата на инструментот е пониска од потребниот износ за достигнување на стапката на редовниот основен капитал од 5,125% (или друг критичен настан утврден од страна на банката), банката ќе го отпише целиот износ на главницата на капиталните инструменти од додатниот основен капитал.
	Датум на објавување на одговорот	5.12.2017
4.	Прашање	За какви одобренија од соодветен надлежен орган за издавање инструменти од редовниот основен капитал станува збор согласно со одредбите од точката 19-б став 5 алинеја 3 од Одлуката?
	Одговор	Во однос на потребните одобренија, банката е должна во секое време да располага со документацијата којашто ќе овозможи непречено и ефикасно претворање на инструментите од додатниот основен капитал во инструменти од редовниот основен капитал. Така, банката треба да има одлука од Собранието на акционери за емисија на соодветен број капитални инструменти од редовниот основен капитал (акции) коишто би се издале како резултат на претворањето на капиталните инструменти од додатниот основен капитал. Исто така, банката треба да се обрати и до Комисијата за хартии од вредност во однос на постапката и потребната документација за добивање на потребното одобрение за емисија на акции, во случај на претворање на еден вид капитални инструменти во друг вид капитални инструменти.
	Датум на објавување на одговорот	5.12.2017
5.	Прашање	Дали договорите за капитални инструменти од додатниот основен капитал може да содржат одредби со кои се предвидува отпис, односно намалување на вредноста на главницата на овие инструменти, на трајна или на временна основа и што се подразбира под отпис на инструментите на временна основа?
	Одговор	За надминување на критичниот настан, односно за достигнување стапка на редовен основен капитал од 5,125%, договорите за капитални инструменти од додатниот основен капитал можат да содржат и одредби со кои е определено дека во случај на настанување критичен настан издавачот ја отпишува, односно ја намалува вредноста на главницата на овие инструменти на трајна или на временна основа. Притоа, доколку е предвиден отпис на овие инструменти на временна основа, потребно е да бидат исполнети условите пропишани во точката 19-б став 7 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	5.12.2017

V	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик - општи прашања
1.	Прашање	Во која категорија на изложеност треба да се распореди побарувањето коешто ги исполнува условите за распоредување во две или повеќе категории на изложеност/позиција, согласно со точката 37 од Одлуката?
	Одговор	Доколку едно побарување ги исполнува условите за вклучување во повеќе категории изложеност (вклучување во повеќе обрасци АПКР), банката може да го распредели побарувањето во категорија на изложеност за која е пропишан поповолен пондер на ризичност, доколку се исполнети сите критериуми коишто дозволуваат таков поповолен пондер на ризичност. Во случаите кога побарувањето ги исполнува условите за вклучување во две категории на изложеност со еднаков пондер на ризичност, банката може по сопствен избор да го распредели побарувањето во која било од тие две категории на изложеност, со оглед на еднаквоста на пондерите, при што таа распределба треба да ја применува и во сите останати случаи (да се примени конзистентен пристап при распоредувањето на побарувањата). Истиот принцип се применува и во случај кога побарувањето е истовремено покриено и со неколку инструменти за кредитна заштита, но само доколку износот на секој од инструментите поединечно, го надминува износот на побарувањето. Во спротивно, доколку секој инструмент покрива само дел од побарувањето, банката постапува согласно со точката 82 став 3 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
2.	Прашање	Дали може да се добие преглед на факторите на конверзија и степенот на ризик за одделни видови вонбилансна изложеност коишто најчесто се среќаваат во работењето на банките?
	Одговор	Во Анексот број 1 е даден преглед на вонбилансните изложености коишто се најприсутни во работењето на банките, поделени според факторот на конверзија и степенот на ризик.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	На кој начин треба да се утврди пондерираната вредност на вонбилансно побарување, односно кога треба да се изврши конверзија на вонбиланското побарување во билансно со користење на факторите на конверзија и кога треба да се земат предвид ефектите од користењето инструменти за кредитна заштита?

	Одговор	<p>При утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик за вонбилансните побарувања, банката треба да ги следи следниве чекори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Да го утврди степенот на ризик на вонбилансното побарување (со низок ризик, со среднонизок ризик, со среден ризик и со висок ризик) и соодветниот фактор на конверзија (0%, 20%, 50% и 100%); 2) Да го утврди обезбедениот и необезбедениот дел од износот на вонбилансното побарување, при што не се зема предвид влијанието на факторите на конверзија; 3) Издвоената посебна резерва соодветно да се распореди, прво на необезбедениот дел од вонбилансното побарување. Доколку износот на издвоената посебна резерва е поголем од необезбедениот дел на побарувањето, остатокот од издвоената посебна резерва се распоредува на обезбедениот дел од вонбилансното побарување; 4) Доколку нема инструмент за кредитна заштита, пондерираната вредност на вонбилансното побарување којашто се вклучува во активата пондерирана според кредитниот ризик се добива како производ од: нето-износот на вонбилансното побарување (сметководствената вредност намалена за посебната резерва), факторот на конверзија и соодветниот пондер на ризичност во зависност од степенот на кредитен квалитет; 5) Доколку банката може да го земе предвид влијанието на инструментите за кредитна заштита (има и обезбеден дел), пондерираната вредност на вонбилансното побарување којашто се вклучува во активата пондерирана според кредитниот ризик се добива како збир од пондерираниот необезбеден дел (добиеен на начинот што е опишан во претходниот чекор) и пондерираниот обезбеден дел, којшто се добива како производ од: обезбедениот дел од износот на вонбилансното побарување (намален за посебната резерва), факторот на конверзија и соодветниот пондер на ризичност на обезбедувањето.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
4.	Прашање	Дали билансните побарувања коишто претставуваат одбитни ставки од редовниот основен капитал, додатниот основен капитал и дополнителниот капитал и на кои се применува пондер на ризичност од 0%, согласно со точката 40 од Одлуката, треба да се прикажат во активата пондерирана според кредитниот ризик и во кој образец?

	Одговор	Билансните побарувања коишто согласно со главата III од Одлуката се сметаат за одбитни ставки од редовниот основен капитал, додатниот основен капитал и дополнителниот капитал се прикажуваат во образецот АПКР-ОП со пондер на ризичност од 0%.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
5.	Прашање	Како да се распределат побарувањата коишто согласно со Водичот за класификација според институционални сектори припаѓаат во еден сектор, а согласно со главата II Дефиниции од Одлуката се класифицирани во друг сектор? На пример, една институција според Водичот за класификација според институционални сектори е класифицирана во локална самоуправа, а согласно со дефинициите од главата II е класифицирана во јавни институции?
	Одговор	При определување на третманот на одделните побарувања, банката секогаш треба да ги има предвид дефинициите дадени во Одлуката. Истото важи и за третманот на јавните институции во Република Македонија, за кои согласно со одредбите од Одлуката, главен услов за распределба претставува финансирањето на институциите, односно дали тие се финансираат од централниот буџет или располагаат со сопствени фондови.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
6.	Прашање	Дали побарувањата од амбасади на други земји треба да се распоредат како побарувања од централните влади на тие земји или како побарување од нерезидентите трговски друштва?
	Одговор	Третманот на амбасадите на други земји зависи од начинот на кој се финансираат тие амбасади. Амбасадите главно се финансираат од буџетот на земјата којашто ја претставуваат, односно се дел од министерствата за надворешни работи и не претставуваат посебно правно лице, поради што станува збор за побарувања од централната влада и треба да се распоредат во соодветниот образец (образец АПКР - ЦВ и ЦБ). Сепак, банката е должна да провери дали овој генерален третман се однесува и на амбасадата од која има побарување.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
7.	Прашање	Дали побарувањата од јавните институции коишто имаат третман на централна влада треба да се прикажат во образецот АПКР-ЦВ и ЦБ или во образецот АПКР-ЈИ со примена на пондерот којшто важи за централната влада?
	Одговор	Јавните институции коишто имаат третман на централна влада се прикажуваат во образецот АПКР-ЈИ со примена на соодветниот пондер за централната влада на земјата во која се наоѓа седиштето на јавната институција.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013

8.	Прашање	На кој начин треба да се прикажат терминските трансакции или друг сличен вид инструменти (форварди, свопови) коишто не се дел од портфолиото за тргување на банката? Дали треба да се имаат предвид одредбите од главата VIII.6.2. коишто се однесуваат на ризикот на другата договорна страна или треба да се постапи на некој друг начин?
	Одговор	Наведените инструменти во својата суштина претставуваат финансиски деривати и како такви треба да бидат дел од портфолиото за тргување на банката. Доколку банката не ги вклучува овие инструменти во портфолиото за тргување (врз основа на главата IV од Одлуката) или доколку банката не е должна да располага со капитал за покривање на пазарните ризици (врз основа на точката 30 од Одлуката), тогаш за нив е должна да утврди капитал за покривање на кредитниот ризик, согласно со главата VI од Одлуката. Притоа, вредноста на инструментот на кој го применува соодветниот пондер на ризичност (и фактор на конверзија) ја утврдува имајќи ги предвид одредбите од точките 149 и 150 од главата VIII.6.2., коишто се однесуваат на начинот на утврдување на изложеноста на ризикот на другата договорна страна.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
9.	Прашање	Што се подразбира под термините: „кредитна обврска“, „кредитен однос“ и „обврска за кредитирање“?
	Одговор	Согласно со точката 38 од Одлуката, термините „кредитна обврска“/„кредитен однос“ и „обврска за кредитирање“, ги опфаќаат сите обврски/односи врз основа на договор за финансиски кредит којшто е предмет на гарантирање од страна на банката, без разлика од кого е одобрен тој финансиски кредит. Имајќи ги предвид карактеристиките на стоковниот кредит, за потребите на оваа одлука тој има третман на финансиски кредит.
	Датум на објавување на одговорот	1.2.2016
10.	Прашање	Кој пондер на ризичност треба да се примени на средствата на банката на сметката за резервен гарантен фонд на Клириншката куќа „Клириншки интербанкарски системи“ АД Скопје?
	Одговор	На средствата на банката коишто се наоѓаат на сметката за резервен гарантен фонд на Клириншката куќа „Клириншки интербанкарски системи“ АД Скопје, може да се примени пондер на ризичност од 0%, доколку банката има право да користи средства од резервниот гарантен фонд само до износот на нејзиното учество и доколку средствата не влегуваат во имотот на Клириншката куќа во случај на стечај или ликвидација и не можат да се користат за намирување на обврските на Клириншката куќа. Доколку не се исполнети претходните два условия, за потребите на утврдувањето на активата пондерирани според кредитниот ризик овие средства треба да имаат третман на побарувања од банки основани во Република Македонија.

	Датум на објавување на одговорот	3.11.2017
11.	Прашање	Кој пондер на ризичност треба да се примени на средствата на банката на сметката за гарантен фонд на „Централниот депозитар за хартии од вредност“ АД Скопје?
	Одговор	Имајќи ги предвид правилата за формирање и користење на овој гарантен фонд објавени на интернет-страницата на Централниот депозитар, при пресметката на активата пондерирана според кредитниот ризик овие средства треба да имаат третман на побарувања од други трговски друштва основани во Република Македонија.
	Датум на објавување на одговорот	18.1.2018
12.	Прашање	Кој пондер на ризичност банката треба да го примени на Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија?
	Одговор	Со Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 116/20) се овозможи Фондот за пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија, заедно со Фондот за здравствено осигурување на Република Северна Македонија и Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија, да се сметаат за јавни институции со третман на централна влада и врз таа основа на побарувањата кон овие институции да се примени пондер на ризичност од 0%.
	Датум на објавување на одговорот	6.5.2020

VI	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик – портфолио на мали кредити
1.	Прашање	Со која динамика треба да се ажурира податокот за големината на субјектот, со оглед на тоа што овој податок банките го обезбедуваат со преземање податоци од Централниот регистар којшто го врши ажурирањето на податоците по обработката на завршните сметки од фирмите и трае до следната година, освен во случаите кога се работи за новоформиран субјект, чијашто големина се утврдува со неговото отворање?
	Одговор	Доколку банката ја утврдува големината на правното лице преку користење на податоците на Централниот регистар, а не врз основа на интерните акти, тогаш овој податок се ажурира согласно со периодот на ажурирање којшто го применува Регистарот.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013

2.	Прашање	<p>Дали за следење на исполнувањето на условите за вклучување на едно побарување во портфолиото на мали кредити, дефинирани во точката 67 од Одлуката, а кои се однесуваат на изложеноста кон лицето и лицата поврзани со него, треба да се тргне од должникот – носител на групата во која се вклучуваат и лицата поврзани со него? Пример: Физичко лице А со вкупна изложеност од 500 илјади денари е поврзано со мало друштво Х, со вкупна изложеност од 1.000 илјади денари. Од друга страна, клиентот Х покрај со лицето А, е поврзано и со друго мало друштво Y, кон кое банката е изложена со 5.000 илјади денари? Кога се анализира лицето А и лицата поврзани со него, тоа ги исполнува условите да биде вклучено во портфолиото на мали кредити, но кога се анализира лицето Х и лицата поврзани со него, вкупната изложеност надминува 6.000 илјади денари и лицето не ги исполнува условите да биде прикажано во портфолиото на мали кредити.</p> <p>Во кој образец треба да биде прикажана изложеноста кон лицето А, а во кој образец кон лицето Х?</p>
	Одговор	<p>Имајќи ја предвид точката 7 од Одлуката, при определувањето на поврзаните лица се поаѓа од одредбите на Законот за банките и регулативата на Народната банка за начинот на утврдување поврзани лица. Ако одредени лица се сметаат како поврзани, согласно со овие законски одредби, тогаш тие треба да се сметаат како поврзани и за потребите на утврдување на исполнувањето на условите за вклучување на едно побарување во портфолиото на мали кредити. Во конкретниот пример, при следење на исполнувањето на условите за вклучување на едно побарување во портфолиото на мали кредити, ќе се тргне од клиентот Х, кој е носител на групата, односно е поврзано лице и со физичкото лице А и со малото друштво Y и притоа ако вкупната изложеност кон сите лица надминува 6000 илјади денари, таа не може да биде дел од портфолиото на мали кредити и на неа да се применува пондер на ризичност од 75%.</p>
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	<p>Вкупната билансна изложеност на физичко лице го надминува износот од 6.000 илјади денари, притоа дел од изложеноста се однесува на нефункционално побарување врз основа на кредитна картичка коешто има пондер на ризичност од 100%. Вкупното билансно побарување без нефункционалното побарување врз основа на кредитната картичка е под 6.000 илјади денари. Дали на останатото билансно побарување ќе се примени пондер на ризичност од 75% или 100%?</p>
	Одговор	<p>Еден од условите за да може одредено побарување да биде вклучено во категоријата на портфолиото на мали кредити е износот на вкупната билансна (редовна и</p>

		нефункционална) изложеност кон должникот и лицата поврзани со него да не надминува 6.000 илјади денари. Доколку вкупната билансна изложеност, во која е вклучена и изложеноста врз основа на нефункционалното побарување, го надминува лимитот од 6.000 илјади денари, во тој случај банката треба да ја прикаже изложеноста кон физичкото лице во образецот АПКР-ПМК, но со пондер на ризичност од 100% или 150%.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
4.	Прашање	Дали за следење на исполнувањето на условите за вклучување на едно побарување во портфолиото на мали кредити, се вклучуваат и побарувањата покриени со деловен објект?
	Одговор	При утврдување на исполнувањето на критериумите од точката 67 од Одлуката за вклучување на побарувањата во портфолиото на мали кредити, побарувањата покриени со деловен објект не се вклучуваат во утврдувањето на вкупната изложеност кон должникот и лицата поврзани со него (6.000.000 денари).
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
5.	Прашање	Кога портфолиото за мали кредити се смета дека е доволно диверзифицирано? Дали доколку банката утврдила 3 портфолија на мали кредити: кредитни картички, автомобилски кредити и потрошувачки кредити, процентот од 0,2% за изложеноста на банката кон должникот и лицата поврзани со него (којашто ги исполнува условите од точката 67 од Одлуката) ќе се пресметува од вкупниот износ на утврдените портфолија, или, пак, процентот се пресметува само за едното портфолио?
	Одговор	При утврдувањето на степенот на диверзифицираност согласно со точката 68 став 1 алинеја 2 од Одлуката, банката го зема предвид вкупниот износ на портфолиото на мали кредити, односно во посочениот пример, вкупниот износ на сите три потпортфолија заедно.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
6.	Прашање	Што се подразбира под поимот „вкупна изложеност“ согласно со точката 69 од Одлуката, којшто се користи за утврдување на износот којшто се вклучува во портфолиото на мали кредити, односно дали се вклучува износот од портфолиото за тргување и нефункционалната камата?
	Одговор	Портфолиото на мали кредити, како дел од активата пондерирана според кредитниот ризик, ги вклучува побарувањата коишто претставуваат кредитна изложеност (во која не се вклучува нефункционалната камата). Побарувањата коишто се дел од портфолиото за тргување се вклучуваат во портфолиото на мали кредити, само доколку банката не утврдува капитал потребен за покривање на пазарните ризици (согласно со исклучокот од точката 30 од Одлуката).

	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
7.	Прашање	Кој пондер на ризичност треба да се примени на долгорочните потрошувачки кредити со рок на достасување над 8 години коишто се покриени со инструменти за кредитна заштита од главата VI.2 од Одлуката? Дали на долгорочните потрошувачки кредити покриени со станбен објект може да се примени пондер на ризичност од 35%?
	Одговор	Банката треба да ги применува соодветните пондери на ризичност на долгорочните потрошувачки кредити коишто се покриени со инструмент за кредитна заштита, согласно со главата VI.2 од Одлуката. Исто така, банката применува пондер на ризичност од 35% на долгорочните потрошувачки кредити коишто се покриени со станбени објекти, доколку се исполнети критериумите од точка 71 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	1.2.2016
8.	Прашање	Дали при утврдувањето на потрошувачките кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години на кои ќе се примени пондер на ризичност од 150%, се земаат предвид потрошувачките кредити одобрени по датумот на примена на измените и дополнувањата на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15), односно 1 јануари 2016 година? Дали за овие потреби се зема предвид датумот кога е донесена одлука во банката за одобрување на потрошувачкиот кредит, или се зема предвид датумот на првиот излез на пари?
	Одговор	За потребите на точката 8 од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15), како датум на одобрување на потрошувачкиот кредит треба да се земе датумот на првиот излез на пари.
	Датум на објавување на одговорот	1.2.2016
9.	Прашање	На кој начин треба да се применат одредбите од точката 66-а од Одлуката, имајќи ги предвид барањата на останатите одредби од Одлуката?
	Одговор	Со Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15) не се смени пристапот во примената на соодветните пондери на ризичност, факторите на конверзија и инструментите за кредитна заштита за изложеноста врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки (негативни салда на тековни сметки) и на издадените кредитни картички, при утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик.

		<p>На овие изложености и понатаму се применува соодветниот пондер на ризичност/фактор на конверзија, согласно со точките 38 и 66 од Одлуката.</p> <p>Со точката 66-а од Одлуката, се воведува обврска за банката да применува дополнителен пондер на ризичност од 75% на позитивната разлика помеѓу изложеноста врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки и на кредитните картички на датумот на кој се известува и на 31 декември 2015 година. При утврдувањето на оваа разлика, банката го зема предвид вонбилансниот износ на овие изложености, без да го примени соодветниот фактор на конверзија и инструментот за кредитна заштита.</p> <p>Одредбите од оваа точка се применуваат без разлика дали банката има портфолио на мали кредити или не.</p>
	Датум на објавување на одговорот	1.2.2016
10.	Прашање	Дали потрошувачките кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години треба да се исклучат од портфолиото на мали кредити, или само треба да им се додели повисок пондер на ризичност?
	Одговор	Согласно со точката 66 став 4 од Одлуката, пондерот на ризичност од 150% се однесува на потрошувачките кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години, без разлика дали банката има портфолио на мали кредити или не, односно доколку тие се вклучени во портфолио на мали кредити, банката не е должна да ги исклучи од тоа портфолио (само да примени повисок пондер на ризичност).
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2016
11.	Прашање	Дали за исполнување на барањата од точката 66-а од Одлуката е доволно да се следи само промената на состојбите на сметките на кои се евидентирани побарувањата врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки (негативни салда на тековни сметки) и на издадените кредитни картички, без да се прикажува аналитика по кредитни партии?
	Одговор	Согласно со точката 66-а од Одлуката, пондерот на ризичност од 75% се применува на промената, односно на позитивната разлика на состојбата на сметките на кои се евидентира кредитната изложеност врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки (негативни салда на тековни сметки) и на издадените кредитни картички, без обврска за прикажување по одделни кредитни партии.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2016

12.	Прашање	Дали точката 4 од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15) се применува на сите промени на договорните услови направени по датумот на примена на оваа одлука, вклучително и на промените на договорните услови на потрошувачките кредити одобрени пред 1.1.2016 година со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години, што подразбираат промена на договорните услови, иако нема продолжување на рокот на достасување (на пример: промена на каматната стапка)?
	Одговор	Согласно со точката 8 од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15), точката 4 се применува на потрошувачките кредити со договорен рок на достасување еднаков или подолг од осум години кај кои банката извршила промена на договорните услови, при што треба да се земе предвид само промената на договорните услови кај кои е извршено продолжување на рокот на достасување.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2016
13.	Прашање	Во случај на консолидација на повеќе кредитни изложености (од кои една е потрошувачки кредит) направена по 1.1.2016 година, односно по датумот на примена на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15), како треба да се утврди вкупниот рок на достасување на кредитот (новата партија)?
	Одговор	Во случај на консолидација во која се опфатени еден или повеќе потрошувачки кредити, при утврдувањето дали рокот на достасување на консолидираната изложеност (потрошувачки кредит) е еднаков или подолг од осум години, се зема предвид рокот на достасување на потрошувачкиот кредит, односно рокот на достасување на потрошувачкиот кредит со најдолг рок на достасување, доколку со консолидацијата се опфатени повеќе потрошувачки кредити.
	Датум на објавување на одговорот	10.2.2016
14.	Прашање	На кои изложености врз основа на дозволени пречекорувања на трансакциски сметки (негативни салда на тековни сметки) и на издадени кредитни картички се однесува точката 66-а од Одлуката?
	Одговор	Во вкупната изложеност врз основа на дозволени пречекорувања на трансакциските сметки и на кредитните картички, согласно со точката 66-а од Одлуката, се земаат предвид изложеностите само на физичките лица.
	Датум на објавување на одговорот	23.3.2016

15.	Прашање	Дали на нефункционалните побарувања коишто ги исполнуваат условите од точката бб став 4 од Одлуката, треба да се примени пондер на ризичност од 150%?
	Одговор	На нефункционалните побарувања врз основа на потрошувачките кредити со договорен рок на достасување којшто е еднаков или подолг од осум години треба да се примени пондер на ризичност од 150%, но само за нефункционалните потрошувачки кредити коишто ги исполнуваат одредбите од точката 8 од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 223/15), односно коишто се одобрени по 1 јануари 2016 година, вклучувајќи ги и нефункционалните потрошувачките кредити кај кои банката извршила промена на договорните услови по 1 јануари 2016 година, при што вкупниот рок на достасување на кредитот, утврден како збир на договорниот рок на достасување на 1 јануари 2016 година и на сите продолжувања на рокот на достасување на кредитот, е еднаков или подолг од осум години.
	Датум на објавување на одговорот	4.8.2016
16.	Прашање	Дали во категоријата „дозволените пречекорувања на трансакциските сметки (негативни салда на тековни сметки)“, согласно со точката бб-а од Одлуката, треба да бидат вклучени само сметките за евиденција на негативните салда на тековните сметки во рамките на дозволеното пречекорување или треба да бидат опфатени и сметките на кои се евидентира и недозволеното пречекорување на трансакциските сметки?
	Одговор	При утврдувањето на позитивната разлика за која банката е должна да применува пондер на ризичност од 75%, се зема предвид вкупната изложеност врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки (негативни салда на тековни сметки) и на издадените кредитни картички, вклучувајќи ги и достасаните побарувања врз основа на негативните салда на тековните сметки до 30 и над 30 дена, како и сомнителните и спорните побарувања врз основа на негативните салда на тековни сметки.
	Датум на објавување на одговорот	3.7.2017
17.	Прашање	Дали вкупната изложеност врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки и на издадените кредитни картички од точката бб-а од
		Одлуката се однесува на изложеноста врз основа на главницата или треба да бидат вклучени и останатите побарувања поврзани со дозволените пречекорувања на трансакциските сметки и на издадените кредитни картички?

Одговор	Во вкупната изложеност врз основа на дозволените пречекорувања на трансакциските сметки и на издадените кредитни картички, покрај изложеноста врз основа на главницата, се вклучува и изложеноста врз основа на камати, провизии и други слични побарувања, коишто произлегуваат од дозволените пречекорувања на трансакциските сметки и од издадените кредитни картички.
Датум на објавување на одговорот	3.7.2017

VII	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик – побарувања покриени со станбени објекти
1.	Прашање	Дали во побарувања покриени со станбени објекти може да се вклучат побарувањата од нефинансиските правни лица коишто се обезбедени со хипотека на станбен простор?
	Одговор	Во оваа категорија на изложеност се вклучуваат сите побарувања покриени со станбени објекти, вклучувајќи ги и побарувањата од нефинансиските правни лица (како што се случаите во кои правното лице поседува станбени објекти коишто ги издава за живеење, или доколку станбениот објект е во сопственост на сопственикот или управителот на правното лице којшто живее или ќе живее во станбениот објект и којшто е хипотекарен должник), доколку ги исполнуваат пропишаните критериуми од точката 71 од Одлуката.
	Датум на објавување/ ревидирање на одговорот	24.6.2013/11.6.2019
2.	Прашање	Што би претставувал објективен доказ за исполнување на критериумот од точката 71, алинеја 1 (хипотеката се однесува на станбен објект во кој живее или ќе живее должникот или којшто должникот, како сопственик на објектот, го издава под наем за живеење, врз основа на договор за наем)? Дали е потребна посебна изјава или друг документ?
	Одговор	Исполнувањето на овој критериум може да се докаже преку обезбедување соодветен документ/и со кој/кои ќе се докаже дека должникот живее или ќе живее во станбениот објект, како на пример: <ul style="list-style-type: none"> - копија од лична карта, доколку должникот живее во објектот; - изјава на должникот дека станбениот објект го купува за да живее во него, којашто треба да се

		<p>обновува на редовна основа во текот на времетраењето на кредитот;</p> <ul style="list-style-type: none"> - копија од договорот којшто го склучил должникот со наемобарателот (во случаите кога станбениот објект се издава или ќе се издава под наем); - увид од овластен проценител или од друго овластено лице (на пример: вработен во банката што го одобрува/следи кредитот) на редовна основа, за намената на кредитот и кој живее во станот; - други слични документи. <p>Банката може да користи еден или повеќе документи/начини за да утврди дали е исполнет критериумот од точката 71, алинеја 1 од Одлуката, при што таа е должна тоа соодветно да го предвиди во своите интерни акти.</p>
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	Што се подразбира под вкупен износ на побарувањето коешто се вклучува при утврдувањето на соодносот со пазарната вредност на станбениот објект согласно со точката 71, алинеја 6 од Одлуката? Дали под овој термин се подразбира одобриениот износ на кредитот или кредитната изложеност со состојба на пресечниот датум за кој се изработува извештајот и дали треба да ја вклучи и нефункционалната камата?
	Одговор	Под вкупен износ на побарувањето се подразбира износот на кредитната изложеност покриена со станбен објект со состојба на датумот за кој се изработуваат извештаите, при што во вкупната кредитна изложеност не треба да биде вклучен износот на нефункционалната камата.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
4.	Прашање	Дали во оваа група побарувања може да се вклучат побарувањата обезбедени со хипотека на станбен објект којшто е во сопственост на друг хипотекарен должник, а не на кредитокорисникот?
	Одговор	Согласно со точката 71 алинеја 1 од Одлуката, еден од условите за примена понизок пондер на ризичност за побарувањата покриени со хипотека на станбен објект е хипотеката да се однесува на станбен објект во кој живее или ќе живее должникот или којшто должникот, како сопственик на објектот, го издава под наем за живеење, врз основа на договор за наем. Оттука, за потребите на оваа одредба, може да се смета дека станбениот објект чиј сопственик е друг хипотекарен должник го исполнува пропишаниот критериум, само доколку хипотекарниот должник во исто време е кокредитобарател, гарант односно жيرانт за побарувањето.
	Датум на објавување/ревидирање на одговорот	24.6.2013/11.6.2019

5.	Прашање	Во кој образец треба да се вклучат нефункционалните побарувања од физичко лице покриени со станбен објект коишто ги исполнуваат условите од точката 71 од Одлуката?
	Одговор	Нефункционалните побарувања коишто ги исполнуваат условите од точката 71 од Одлуката, независно од тоа дали станува збор за побарувања од физички лица или, пак, од правни лица, треба да се распределат во образецот АПКР-ПСО со пондер на ризичност од 100%.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013

VIII	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик – побарувања покриени со деловни обекти
1.	Прашање	Во кои случаи се применува пондер на ризичност од 100% на побарувањата покриени со деловен објект?
	Одговор	Согласно со точката 72 став 1 од Одлуката, пондерот на ризичност од 100% се применува на сите побарувања покриени со хипотека на деловен објект. По исклучок, банката може да примени пондер на ризичност од 75% на побарувањата покриени со деловен простор, доколку се исполнети условите пропишани во точката 72 став 2 од Одлуката. Притоа, банката може да примени пондер на ризичност од 75% на побарувањата од правни лица покриени со деловен објект којшто е во сопственост на должникот/кокредитобарателот, сопственикот или управителот на правното лице.
	Датум на објавување/ ревидирање на одговорот	24.6.2013/11.6.2019
2.	Прашање	Имајќи предвид дека на побарувањата покриени со деловни објекти се применува пондер на ризичност од 100% или 75%, дали сите вакви побарувања задолжително треба да се распоредат во оваа категорија на изложеност (образец АПКР-ПДО) или распоредувањето може да се изврши и според категоријата на која ѝ припаѓа должникот, со пондер на ризичност од 100% или 75% (на пример: во АПКР-ДТД во пондерот на ризичност од 100% или 75%)?
	Одговор	Банката треба да примени пондер на ризичност од 100% или 75% за побарувањата покриени со хипотека на деловен објект, со исклучок на побарувањата коишто се обезбедени со некој од инструментите на кредитна заштита од главата VI.2 од Одлуката (кога се применува пондерот на ризичност за соодветниот инструмент за кредитна заштита). Банката ги прикажува овие

		<p>побарувања во образецот АПКР – ПДО.</p> <p>Во случаите кога едно побарување може да биде распоредено во две различни категории, но со ист пондер на ризичност, банката е таа којашто избира на кој начин ќе го изврши распоредувањето. Притоа, банката треба да биде конзистентна во начинот на распределбата, односно да постапува на ист начин во сите случаи и тоа да го дефинира во своите интерни акти и во своите системски решенија.</p>
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	Дали при утврдувањето на покриеноста на побарувањето со деловен простор, согласно со точката 72 став 2 алинеја 3 од Одлуката, банката може да земе дел од побарувањето коешто ги исполнува останатите услови од оваа точка?
	Одговор	Согласно со точката 72 став 2 алинеја 3 од Одлуката, банката применува пондер на ризичност од 75% на побарувањето покриено со деловен простор доколку вкупниот износ на побарувањето, без да се намали за износот на издвоената исправка на вредноста, односно посебната резерва и без да се коригира за факторите на конверзија и инструментите за кредитна заштита, не е поголем од 50% од пазарната вредност на деловниот простор. Овој критериум се применува на ист начин и при примената на понизок пондер на ризичност (35%) на побарувањата покриени со станбен објект.
	Датум на објавување на одговорот	1.2.2016

IX	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик – користење кредитни ретинзи за утврдување на пондерите на ризичност
1.	Прашање	Согласно со точката 179 од Одлуката, банката може да користи побарани кредитни рејтинзи од признати ИКР и непобарани кредитни рејтинзи од призната ИКР, само доколку Народната банка дозволила користење на таквите рејтинзи утврдени од таа ИКР. Во кои случаи Народната банка ќе дозволи користење непобарани кредитни рејтинзи? Од каде би добивале банките информација за тоа дали рејтингот што го издала призната ИКР е побаран или непобаран и со која динамика треба да се ажурира овој податок?
	Одговор	Согласно со точката 192 од Одлуката, Народната банка води список на признати ИКР којшто го објавува на својата интернет-страница. Во списокот се назначува дали можат да се користат непобарани кредитни рејтинзи од признатата ИКР. Податокот за тоа дали одреден рејтинг е побаран или непобаран е соодветно обележан на интернет-страниците на признатите ИКР.

		Банките треба да го ажурираат податокот за кредитниот рејтинг со секој датум на периодот за кој се доставува извештајот. Во врска со кредитните рејтинзи на „Фич рејтинг“, „Мудис“ и „Стандард и Пурс“, во анексот бр. 6 од Одлуката јасно е наведено дека се признаваат само побараните кредитни рејтинзи на овие три признати ИКР.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
2.	Прашање	Согласно со точката 177 став 4 од Одлуката, банката е должна со интересен акт да го утврди начинот на избор на призната ИКР и начинот на користење на нејзините кредитни рејтинзи. Дали банките, откако со интересен акт ќе го утврдат начинот на избор на призната ИКР и начинот на користење на нивните кредитни рејтинзи, треба да ја известат Народната банка?
	Одговор	Банките немаат обврска да ја известат Народната банка за начинот на изборот на призната ИКР.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	Дали банката задолжително треба да применува краткорочни кредитни рејтинзи за краткорочни побарувања од банки и други трговски друштва, или може да бира дали ќе применува долгорочни или краткорочни кредитни рејтинзи? Што се подразбира под краткорочни побарувања?
	Одговор	Согласно со точките 60 и 65 од Одлуката, за утврдување на пондерите на ризичност на краткорочните побарувања од банки и други трговски друштва задолжително се користат краткорочните кредитни рејтинзи издадени од призната ИКР. Притоа, станува збор за побарувања врз основа на краткорочни финансиски инструменти издадени од должникот со договорен рок на достасување до 1 година. Во овие случаи се применуваат пондерите на ризичност определени во табелата бр. 19 од Одлуката. Доколку банката има и други побарувања кон истиот должник (на пример: долгорочни кредити, долгорочни должнички финансиски инструменти итн.), за тие побарувања банката го користи долгорочниот кредитен рејтинг на должникот или долгорочниот кредитен рејтинг на соодветниот финансиски инструмент (доколку има таков рејтинг). Доколку за должникот не е утврден кредитен рејтинг од призната ИКР, на другите побарувања од тој должник соодветно се применуваат исклучоците дефинирани во точката 183 став 3 и 4 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
4.	Прашање	Според точката 184 од Одлуката, банката може да го користи кредитниот рејтинг којшто се однесува на побарувањата изразени во домашна валута на должникот, само за утврдување на пондерот на ризичност на тие побарувања, а не и за побарувањата од должникот изразени во странска валута. Кој пондер на ризичност треба да се применува на побарувањата од должникот

		изразени во странска валута?
	Одговор	На побарувањата од должникот во странска валута (различна од валутата на земјата каде што се наоѓа седиштето на должникот), банката треба да го користи кредитниот рејтинг на тој должник за обврски во странска валута. Овие рејтинзи обично се објавуваат заедно со рејтингот на должникот за обврски во домашна валута. Доколку признатата ИКР не објавила кредитен рејтинг за обврските на должникот во странска валута, тогаш за таквите побарувања на банката ќе се смета дека немаат кредитен рејтинг. Притоа, имајќи го предвид генералното правило од точка 178 од Одлуката, доколку банката избрала да користи кредитни рејтинзи од призната ИКР за одредена категорија изложеност, тогаш тој избор се однесува и на рејтингот на должникот за обврски во домашна валута и на рејтингот на должникот за обврски во странска валута. Тоа значи дека банката не може за ист должник да користи само еден рејтинг (на пример: само рејтингот за обврските во домашна валута, а не и рејтингот за обврските во странска валута).
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
5.	Прашање	Кој пондер на ризичност треба да се примени на побарувањата врз основа на купени еврообврзници издадени од Република Северна Македонија, доколку овој финансиски инструмент има долгорочен кредитен рејтинг од избрана надворешна институција за кредитен рејтинг?
	Одговор	При утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик, на побарувањата врз основа на купени еврообврзници издадени од Република Северна Македонија банката треба да примени пондер на ризичност од 0%, без разлика што овој финансиски инструмент може да има долгорочен кредитен рејтинг од избрана надворешна институција за кредитен рејтинг. Имено, со точката 47 од Одлуката, побарувањата од централната влада на Република Северна Македонија и побарувањата од Народната банка се исклучуваат од примената на генералното правило за утврдување на пондерот на ризичност врз основа на постоењето и висината на долгорочниот кредитен рејтинг за побарувањето/должникот. Оттука, на побарувањата врз основа на купени еврообврзници издадени од Република Северна Македонија не треба да се применуваат одредбите од точката 181 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	19.3.2019

X	Тема	Активна пондерирана според кредитниот ризик – останати прашања
1.	Прашање	На кој начин се утврдува пондерот на ризичност кај нефункционалните побарувања?

	Одговор	<p>При утврдувањето на пондерот на ризичност кај нефункционалните побарувања, банката треба да ги следи одредбите од точката 73 од Одлуката. На необезбедениот дел на нефункционалните побарувања се применува пондерот на ризичност од 100% или 150%, во зависност од тоа дали односот на износот на издвоената исправка на вредноста на нефункционалното побарување и на бруто-износот на необезбедениот дел од нефункционалното побарување е поголем или помал од 20%, соодветно.</p> <p>При утврдувањето на пондерираната вредност на нефункционалните побарувања, банката треба да го има предвид и следново:</p> <ul style="list-style-type: none"> - согласно со точката 6 потточка 22 од Одлуката, делот од побарувањето во бруто-износ којшто не е обезбеден со инструментите за кредитна заштита од главата VI.2 од Одлуката го претставува необезбедениот дел од побарувањето и - согласно со точката 35 став 3 од Одлуката, во случаите кога одредено побарување има обезбеден и необезбеден дел, издвоената исправка на вредноста/посебната резерва прво се распоредува на необезбедениот дел од побарувањето. <p>Оттука, при утврдувањето на пондерот на ризичност на нефункционалните побарувања, банката може да го земе предвид влијанието на инструментите за кредитна заштита како што е дефинирано во главата VI.2 од Одлуката. Банката ги применува пондерите на ризичност од точката 73 од Одлуката за необезбедениот дел на нефункционалното побарување, а за делот од побарувањето којшто има третман на обезбедено побарување може да примени и пониски пондери на ризичност, во зависност од видот и карактеристиките на инструментот за кредитна заштита.</p>
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
2.	Прашање	Дали полисите за осигурување коишто ги издава „Македонска банка за поддршка на развојот“ АД Скопје, може да се користат како инструмент за кредитна заштита при утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик?
	Одговор	Полисите за осигурување коишто ги издава „Македонска банка за поддршка на развојот“ АД Скопје, не може да се користат како инструмент за кредитна заштита при утврдувањето на активата пондерирана според кредитниот ризик.
	Датум на објавување на одговорот	8.4.2015

XI	Тема	Капитал потребен за покривање на валутниот ризик
1.	Прашање	Каков е регулаторниот третман на договорите за денарски кредити со опциона девизна клаузула во однос на пресметката на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик?
	Одговор	Денарските кредити со опциона девизна клаузула, односно со клаузула којашто ќе предизвика пресметка на курсна разлика по настанување позначителна промена на вредноста на денарот, се вклучуваат во утврдувањето на капиталот потребен за покривање на валутниот ризик, согласно со точката 107 став 2 од Одлуката и Упатството за изменување и дополнување на Упатството за спроведување на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 106/15). Од друга страна, согласно со регулативата за управување со валутниот ризик, овие кредити не се вклучуваат во пресметката на отворената девизна позиција на банката.
	Датум на објавување на одговорот	8.7.2015

XII	Тема	Капитал за покривање на оперативниот ризик
1.	Прашање	Во која деловна линија треба да бидат вклучени ставките коишто се однесуваат на хартиите од вредност коишто банката ги купува/тргува за себе, во „тргување и продажба“ или во „управување со средства“? Дали ова разграничување треба да се направи согласно со тоа дали хартијата од вредност влегува во портфолиото на банкарски активности или во портфолиото за тргување или треба да се искористи некој друг критериум за класификација?
	Одговор	Во табелата бр. 18 од Одлуката во рамките на деловната линија „тргување и продажба“, посебно е издвоено тргувањето во свое име и за своја сметка. Управувањето со средства се врши исклучиво за сметка на клиентите на банката. Имајќи го предвид називот на активноста таа треба да е дел од деловната линија 2 „тргување и продажба“. Од овој аспект треба да се има предвид дефиницијата на портфолиото за тргување дадена во точката 6 потточка 2) од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
2.	Прашање	Во која деловна линија треба да влезат приходите од камати врз основа на задолжителната резерва којашто банките ја чуваат кај Народната банка?

	Одговор	Задолжителната резерва претставува инструмент на монетарната политика на Народната банка којшто банките мора задолжително да го користат, односно не постои можност за избор, како што е тоа случајот со благајничките записи. Имајќи ги предвид ваквите карактеристики на овој инструмент, не може да се смета како дел од редовното работење на банката заради извршување на нејзините финансиски активности. Поради тоа, приходите од овој инструмент не треба да бидат вклучени во пресметката на базичниот индикатор.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
3.	Прашање	Во која деловна линија треба да бидат вклучени ставките коишто се однесуваат на порамнување картички, во „платен промет и порамнување“ или во една од деловните линии коишто се однесуваат на банкарството на мало или комерцијалното банкарство.
	Одговор	Во табелата бр. 18 од Одлуката во рамките на деловната линија „платен промет и порамнување“, посебно е издвоено издавањето и администрирањето на платежните средства, во кои влегуваат и платежните картички.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
4.	Прашање	Дали во утврдувањето на базичниот индикатор треба да бидат вклучени приходите од наплата на договорите за осигурување имот и лица и расходите за премии коишто банката ги плаќа за договорите за осигурување имот и лица?
	Одговор	Согласно со точката 160 став 2 од Одлуката, во останатите оперативни приходи не се вклучуваат приходите остварени врз основа на склучени договори за осигурување во име и за сметка на банката. Оттука, приходите од наплатени штети од осигурени средства не се вклучуваат при пресметката на базичниот индикатор. Од друга страна, премиите за осигурување претставуваат оперативни трошоци коишто целосно се исклучени од утврдувањето на базичниот индикатор.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013
5.	Прашање	Дали во утврдувањето на базичниот индикатор треба да бидат вклучени расходите за премии за осигурување на депозитите?
	Одговор	Премиите за осигурување на депозитите се расходи коишто банките мора задолжително да ги плаќаат, согласно со закон. Од тој аспект, овие расходи не треба да се вклучат во утврдувањето на базичниот индикатор.
	Датум на објавување на одговорот	24.6.2013

Анекс бр. 1

Вонбилансни изложености по степен на ризик и фактор на конверзија

Ред. Број	Тип на вонбилансна изложеност	Степен на ризик	Фактор на конверзија
1	100% покриена платежна гаранција	низок ризик	0%
2	100% покриена чинидбена гаранција	низок ризик	0%
3	100% покриен акредитив	низок ризик	0%
4	Безусловни отповикливи кредитни лимити на фирми и физички лица	низок ризик	0%
5	Безусловни отповикливи лимити на кредитни картички	низок ризик	0%
6	Безусловни отповикливи лимити на тековни сметки	низок ризик	0%
7	Неотповикливи кредитни лимити на фирми и физички лица со рок на достасување до една година	среднонизок ризик	20%
8	Неотповикливи лимити на кредитни картички со рок на достасување до една година	среднонизок ризик	20%
9	Неотповикливи лимити на тековни сметки со рок на достасување до една година	среднонизок ризик	20%
10	Непокриен потврден документарен акредитив кај кој стоката што се плаќа е обезбедување	среднонизок ризик	20%
11	Непокриени чинидбени гаранции за добро извршување (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	среднонизок ризик	20%
12	Непокриени чинидбени гаранции за враќање аванс (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	среднонизок ризик	20%
13	Непокриени чинидбени гаранции за учество на тендер (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	среднонизок ризик	20%
14	Останати непокриени чинидбени гаранции (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	среднонизок ризик	20%
15	Неотповикливи кредитни лимити на фирми и физички лица со рок на достасување над една година	среден ризик	50%
16	Неотповикливи лимити на кредитни картички со рок на достасување над една година	среден ризик	50%
17	Неотповикливи лимити на тековни сметки со рок на достасување над една година	среден ризик	50%
18	Царински гаранции, гаранции за плаќање данок и други слични гаранции (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	среден ризик	50%
19	Неотповиклив акредитив за плаќање во случај на неизвршување на обврските на должникот контрето лице	среден ризик	50%
20	Непокриен потврден документарен акредитив (освен акредитивот од точка 10)	среден ризик	50%
21	Непокриена платежна гаранција (овде се опфатени и делумно покриените гаранции)	висок ризик	100%
22	Непокриен неотповиклив непотврден акредитив	висок ризик	100%
23	Финансиски деривати (валутен своп, спот, форвард)	висок ризик	100%
24	Чекови инкасо	висок ризик	100%
25	Авал на меници	висок ризик	100%
26	Форфетирање гаранција	висок ризик	100%